

8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI ÜNİTE KAVRAMLARI

DIŞ POLİTİKA: Millî politika” olarak adlandırılan ve millî menfaatlere uygun, milletin yararını gözeten bir temele dayandırılan politikadır.

TAM BAĞIMSIZLIK: Bir devletin her alanda tam bir egemenlik ve özgürlük haklarına sahip olmasıdır.

GERÇEKÇİLİK: Yapılması imkânsız olan hayalci fikirler yerine gerçekleştirilebilecek olan durumların uygulanmasıdır.

MÜTEKABİLİYET (Karşılıklılık): Bir devletin diğer devletin vatandaşlarına, mahkeme kararlarına veya herhangi bir davranış biçimine gösterdiği tutumuna karşılık, diğer devletin de aynı biçimde davranmasıdır.

Örnek: Millî Mücadele sırasında İngilizlerin tutukladığı Türklere karşılık Anadolu’daki İngiliz subaylarının tutuklanmasını emrederek mütekabiliyete verdiği önemi göstermiştir. Bu politikasını esirlerin serbest bırakılması aşamasında da devam ettirerek İngilizlerin Malta Adası’nda tuttukları Türkleri kurtarmıştır.

BARIŞÇILIK: Bağımsız bir devlet olarak ülke içinde mutlu bir yaşam sürmenin ve diğer milletlerin de birbirleriyle iyi ilişkiler içinde yaşamalarının amaçlanmasıdır.

KAPİTÜLASYON: Bir ülke tarafından başka bir ülkenin vatandaşlarına verilen ticari ayrıcalıklar bütünüdür.

DÜYUN-U UMUMİYE İDARESİ: 1881-1923 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu’nun iç ve dış borçlarını denetleyen kurumdur.

LOZANDA ÇÖZÜLEMİYEN SORUNLAR:

1- Yabancı Okullar Sorunu: 3 Mart 1924 Tevhidi Tedrisat Kanunu ile yabancı okullar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlandı. 1925’te çıkarılan genelgeyle “Türkçe, Tarih ve Coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulmasına karar verildi. Türk kanun ve yönetmeliklerine uymayanlar kapatıldı.

2- Musul Sorunu: Lozan’da Musul sorunu çözülememiş, daha sonra Türkiye-İngiltere arasında yapılacak ikili görüşmelerde çözülmesi kararlaştırılmıştır. 9 ay içinde anlaşma sağlanacak, sağlanamazsa Milletler Cemiyeti’ne gidecekti. Sorun çözülemeyince Milletler Cemiyetine götürüldü. Cemiyet, Musul’u İngiliz mandasındaki Irak’a verdi. Savaş yoluyla alınacakken, “Şeyh Said İsyanı”nın çıkmasıyla Türkiye, İngiltere ile anlaşmak zorunda kaldı.

5 Temmuz 1926 Ankara Antlaşması ile Musul Irak’a bırakılarak Türkiye-Irak sınırı çizildi.

ETABLİ: Yerleşmiş yöre sakini anlamına gelir ve Mondros Ateşkes Antlaşması öncesi **İstanbul'a gelen Rumlar** için kullanılmıştır.

MÜBADELE (değiş-tokuş,takas): Bir şeyin başka bir şeyle değiştirilmesi anlamına gelir. İki veya daha fazla taraf arasında varlık, mal veya hizmetlerin değiş tokuş edilmesini ifade eder.

3- Nüfus Mübadelesi (değişimi): 10 Haziran 1930 yılında Yunanistan'la yapılan antlaşmaya göre: **İstanbul'daki Rumlar ve Batı Trakya'daki Türkler hariç**, nüfus değişimi yapıldı.

4- Montrö Boğazlar Sözleşmesi: 20 Temmuz 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalandı. Bu sözleşmeyle **Uluslararası Boğazlar Komisyonu kaldırılarak boğazların yönetimi Türkiye'ye verildi.** Ticaret gemilerinin geçişi serbest bırakıldı. Savaş gemilerine sınırlamalar getirildi.

5- Hatay Sorunu ve Hatay'ın Anavatana Katılması: Lozan Barış Antlaşması'na göre: Hatay'da Fransız mandasına bağlı özel bir yönetim kurulmuştur.

Mustafa Kemal Adana gezisinde: **“Kırk asırlık Türk yurdu, düşman elinde kalamaz.”** diyerek Hatay'ın ülkemizde katılmasını istiyordu.

Hatay'da, içişlerinde serbest, dış işlerinde Suriye'ye bağlı bir devlet kuruldu. Daha sonra Hatay'da bağımsız cumhuriyet kuruldu. Cumhurbaşkanlığına Tayfur Sökmen getirildi.

Atatürk Hatay'ın anavatana katılması için çalışmış ancak Hatay'ın anavatana katıldığını görememiştir. Sağlığında çözümünü göremediği tek sorun Hatay sorunudur.

29 Haziran 1939'da Hatay Meclisi oy birliği ile Türkiye'ye katılma kararı alarak anavatana katılmıştır.

DÜNYA BARIŞINA KATKI İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALAR:

1- Milletler Cemiyeti'ne Katılma: Atatürk davet edilirse Milletler Cemiyeti'ne katılabileceğini belirtmiştir. Türkiye, İspanya'nın önerisi, Yunanistan'ın desteğiyle 18 Temmuz 1932 Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.

ANTANT: Anlaşma, uyuşma, uzlaşma, mutabakat

2- Balkan Antantı: İkinci Dünya Savaşı öncesi **Almanya ve İtalya'nın yayılmacı politikası sebebiyle**, Balkan devletleri ile imzalandı. (9 Şubat 1934)

Türkiye

Yunanistan

Yugoslavya

Romanya

TaYYaRe **Tayyare** olarak kodlayabiliriz.

PAKT: İki veya daha çok devletin saldırmazlık, savaşta iş birliği vb. konularda kararlaştırdıkları ilkelere uygun davranmayı kabul etmeleri durumu, ahit, muahede, ahitleşme, antlaşma.

3- Sadabat Paktı: 8 Temmuz 1937'de **İtalya'nın Habeşistan'ı işgal etmesi** ve Ortadoğu'ya yayılması sebebiyle imzalandı.

Türkiye

Afganistan

Irak

İran

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>

WHATSAP HESABIM:

<https://whatsapp.com/channel/0029VaA9Dzy4o7qDiBoEdD0z>